

curio

PGP-gids

Handboek voor docenten

die het praktijkgericht programma gaan uitvoeren op school

2024

Voorwoord

Curio sluit met het onderwijsprogramma aan op de leerbehoeften van de leerling. De overheid wil gl- en tl-leerlingen helpen om zich beter te oriënteren op het beroepenveld en de arbeidsmarkt. Curio heeft daarom besloten dat het nieuwe landelijke praktijkgericht programma (pgp) onderdeel wordt van het curriculum op onze vmbo-scholen. In deze handleiding vind je de kaders, de knelpunten en aandachtspunten voor het maken van een lesontwerp voor de implementatie van pgp op jouw school.

Deze handleiding is specifiek voor vmbo-scholen binnen Curio en is opgesteld door een groep docenten van verschillende vmbo-scholen van Curio die samen het leerlab pgp vormen. Alle benodigde documenten om aan de slag te gaan zijn te vinden in de Microsoft Teams omgeving en website van leerlabs. In de gids gaan we hier uitgebreid op in. Naast deze gids voor docenten om het lesontwerp vorm te geven, is er een algemene gids pgp voor scholen. De landelijke informatie over het pgp vind je op www.praktijkgerichteprogrammas.nl of door de qr-code hiernaast te scannen.

Vragen?

Mail je vraag naar praktijkgerichtprogramma@curio.nl.

*Leerlab praktijkgericht programma
2024*

↙
Bekijk de
informatievideo
over het pgp

Succes met je lesontwerp
voor het praktijkgericht programma!

Inhoud

Voorwoord 2

1. Waarom het praktijkgericht programma (pgp)? 4

Wat levert het pgp op? 4

Voor wie is dit handboek? 4

Aan de slag! 5

2. Het praktijkgericht programma 6

2.1 Korte omschrijving licentiegebonden programma's 7

2.2 Korte omschrijving licentievrije programma's 8

2.3 Eisen 9

2.4 Ontwikkelen van het pgp bij Curio 9

3. Projectfases van het pgp in een lesontwerp 10

4. Onderwijskundige bouwstenen 11

4.1 Leerlingbeloftes 11

4.2 Opdrachten ontwikkelen 11

4.3 Leeractiviteiten 11

4.4 Groepsvorming 12

4.5 Leerproces 12

4.6 Docentenrollen 12

4.7 Bronnen materialen 13

4.8 Leeromgeving 13

4.9 Digitale didactiek 13

4.10 Digitale leeromgeving 14

4.11 Toetsing en PTA 14

4.12 Leeruitkomsten 14

5. Ontwerp je eigen praktijkgericht programma 15

6. Bronvermelding 16

Bijlage 1: Onderwijskundige bouwstenen pgp-ontwerp 17

1

Waarom het praktijkgericht programma (pgp)?

Uit onderzoek (NRO, 2024) blijkt dat vmbo tl-leerlingen zich door een tekort aan praktische ervaring onvoldoende kunnen oriënteren en voorbereiden op het aansluitend vervolgonderwijs. Dit zorgt voor aansluitingsproblemen naar vooral het mbo. Ook gl-leerlingen missen brede oriëntatie, omdat de beroepsgerichte vakken in deze leerweg vaak een te specifieke beroepsgerichte invulling krijgen.

Om dit te veranderen is er nu vanuit het ministerie een bredere praktische opleiding: het praktijkgericht programma (pgp). Een nieuwe aanpak die vraagt om een aanpassing in het curriculum. Het pgp wordt bij de tl toegevoegd aan de avo-vakken. Bij de gl komt het pgp in plaats van of naast het beroepsgerichte vak. Het praktijkgericht programma is erop gericht gl- en tl-leerlingen de kans te geven zich beter te oriënteren op het beroepenveld en mogelijke vervolgopleidingen middels praktische en levensechte opdrachten bij of voor (externe) opdrachtgevers.

Wat levert het pgp op?

- Leerlingen ontwikkelen een beroepsbeeld, oriënteren zich op en bereiden zich voor op mogelijke vervolgopleidingen.
- Leerlingen zijn beter voorbereid op de beroepspraktijk.
- Leerlingen ontwikkelen meer betrokkenheid en motivatie.
- Leerlingen ontwikkelen via het pgp brede metacognitieve vaardigheden.
- Leerlingen zijn in staat om kennis, vaardigheden en houdingen toe te passen in een realistische context.

Pedagoog Biesta (2015) zegt dat zowel aanleg als omgeving samen bepalen hoe iemand wordt en groeit. Bij het ontwerp van de projecten voor het pgp maken we keuzes in: kwalificatie, socialisatie en persoonsvorming (zie ook **bijlage 1**). Met dit idee richten we bij Curio praktijkgerichte programma's in voor leerlingen op het vmbo, zowel in de gemengde- als theoretische leerweg. De praktijkgerichte programma's vormen een belangrijk onderdeel om het vmbo-onderwijs te versterken. Met het praktijkgericht programma oriënteren vmbo-leerlingen in de gemengde en theoretische leerweg zich op hun toekomst. Zo worden ze goed voorbereid op zowel de keuze voor als de overstap naar het mbo en het havo (Wiersma, 2023).

Voor wie is dit handboek?

Dit handboek is ontwikkeld voor docenten die betrokken zijn bij het praktijkgericht programma. De betrokken Curio vmbo-scholen zijn: Curio de rotonde, Curio effent, Curio pomona (bbl-gl school), Curio prinsentuin Andel, Curio prinsentuin Oudenbosch, Curio prinsentuin van cooth, Curio scala, Curio steenspil, Curio vavo. De randvoorwaarden en stappen zijn zo uitgewerkt, dat de school de eigen identiteit en vrijheid behoudt, maar dat het lesontwerp zorgt voor een eenduidige uitwerking zodat scholen elkaars programma's kunnen gebruiken.

Bekijk de gidsen en tools op de website van leerlabs

Waarom het praktijkgericht programma (pgp)?

1

Het praktijkgericht programma vervangt het Centraal Schriftelijk en Praktisch Examen (CSPE) door een schoolexamen (SE). SLO (Stichting Leerplan Ontwikkeling) heeft eindtermen met uitwerking en toelichting beschreven. In deze gids laten we de projectfases zien die binnen een opdracht doorlopen gaan worden, geven we informatie over de eindtermen en hebben we een voorbeeld PTA ontwikkeld dat scholen als leidraad kunnen gebruiken.

Bij Curio delen we ons materiaal ook met andere scholen.

De gidsen en toolkit vind je daarom ook op: www.curio.nl/leerlabs

↘
Maak gebruik van de
Microsoft Teams omgeving
waar alle tools
voor je klaar staan

Aan de slag!

Met deze gids ga je aan de slag met het ontwerpen van een project voor het praktijkgericht programma voor jouw school. Je vindt de uitgangspunten en tools die het leerlab gezamenlijk ontwikkeld heeft in deze gids en online (in Microsoft Teams en op de site). We hebben gekozen voor een eenduidig format lesontwerp waarbij iedere school de vrijheid heeft om het lesontwerp op de situatie van de eigen school of klas(sen) aan te passen.

Waar ga je gebruik van maken?

In de Microsoft Teams omgeving zijn de volgende tools beschikbaar:

- Gebruik de **algemene pgp gids voor scholen** om alle regels en afspraken, die er landelijk en bij Curio zijn, goed te kennen.
- **Check altijd vooraf** of een andere school een soortgelijk programma heeft gemaakt en maak er gebruik van. Maak gebruik van de Teams chat.
- **Format storyboard pgp**: maak eerst een storyboard met alle elementen die we bij Curio gebruiken voor het lezenontwerp.
- **Format pgp-lesontwerp**: op basis van het aantal lessen kun je gelijk aan de slag met je lessenreeksontwerp.
- **Format Lesson Up**: upload al je lessen met behulp van LessonUp formats (inclusief de projectfases), die je alleen maar inhoudelijk hoeft in te vullen.
- **Voorbeeld PTA**: maak gebruik van dit PTA voorbeeld.
- Zet zelf al je materiaal in Microsoft Teams en op de samenwerkplek van LessonUp.

2

Het praktijkgericht programma

Binnen het pgp zijn twee soorten programma's:

Licentievrij (tl-route)	Licentiegebonden (gl-route)
Deze mogen door alle scholen met een gemengde en/of theoretische leerweg worden aangeboden.	Deze mogen alleen aangeboden worden door scholen met een licentie in een van bijbehorende vmbo-profielen.
<ul style="list-style-type: none">• Dienstverlening en Producten (DenP)• Economie en Ondernemen (EenO)• Informatie-technologie (IT)• Technologie en Toepassing (TenT)• Techniek en Innovatief Vakmanschap (TIV)• Zorg en Welzijn (ZW)• Groen (G) (voor vmbo-scholen die al in het bezit zijn van een licentie Groen)	<ul style="list-style-type: none">• Bouwen, Wonen en Interieur (BWI)• Groen (G)• Horeca, Bakkerij en Recreatie (HBR)• Maritiem en Techniek (MaT)• Media, Vormgeving en ICT (MVI)• Mobiliteit en Transport (MenT)• Produceren, Installeren en Energie (PIE)

↘
Bekijk hier
het overzicht
van de programma's

Bron: [Overzicht programma's - Praktijkgerichte programma's \(praktijkgerichteprogrammas.nl\)](https://praktijkgerichteprogrammas.nl)

Het praktijkgericht programma

2.1 Korte omschrijving licentiegebonden programma's

Programma	Omschrijving
Bouwen, Wonen en Interieur (BWI)	Het praktijkgericht programma BWI richt zich onder andere op de gebouwde omgeving, afbouw, woninginrichting, design, meubel- en houttechniek en de grond-, weg- en waterbouw. Als de leerling kiest voor het praktijkgericht programma BWI, ziet hij meteen resultaat van het werk. Hij leert veel over bijvoorbeeld het ontwerpen, bouwen, beheren en onderhouden van gebouwen. Ook het regelen, plannen en organiseren hoort bij het praktijkgericht programma BWI.
Groen (G)	Het praktijkgericht programma Groen biedt leerlingen een brede oriëntatie op beroepen binnen en buiten de groene sector. Leerlingen maken kennis met de invloed van de groene sector op het leven, werken en recreëren. Planten, bloemen, dieren, voeding, water, technologie, biodiversiteit en duurzaamheid zijn daarbij belangrijke onderwerpen.
Horeca, Bakkerij en Recreatie (HBR)	In het praktijkgericht programma HBR staan gastvrijheid en ondernemend handelen centraal. Tijdens de realistische opdrachten zorgen leerlingen voor een ervaring voor en met gasten, klanten en deelnemers, maar creëren ook waarde voor zichzelf, de organisatie en anderen.
Maritiem en Techniek (MaT)	Het praktijkgericht programma MaT biedt leerlingen een oriëntatie op verschillende werkvelden binnen de maritieme sector door het uitvoeren van realistische opdrachten binnen de scheepvaart, transport en logistiek, havens, scheeps- en jachtbouw, maar natuurlijk ook watersport en -recreatie.
Media, Vormgeving en ICT (MVI)	Het praktijkgericht programma MVI is voor creators die inspelen op trends binnen de samenleving. Leerlingen ontwikkelen, realiseren en leveren producten voor de (creatieve) opdrachtgever. ICT dient enerzijds ter ondersteuning van het proces, maar krijgt ook een eigen rol binnen dit programma.
Mobiliteit en Transport (MenT)	Het praktijkgericht programma MenT laat binnen het onderdeel mobiliteit leerlingen kennismaken met de technische aspecten en innovaties binnen de automotive, bedrijfsauto- en tweewielerbranche. Ook de wat minder grote sectoren als schadeherstel, carrosserietechniek en de (landbouw)mechanisatie zijn belangrijke sectoren binnen dit programma.
Produceren, Installeren en Energie (PIE)	Het praktijkgericht programma PIE kent zijn oorsprong in de traditionele Metaal-, Elektro- en Installatiebranches, maar heeft een bredere oriëntatie. De onderwerpen binnen dit praktijkgericht programma zijn zeer divers, van digitalisering, automatisering, robotisering, procestechologie, smart industrie, energietransitie tot de ontwikkeling van smart buildings.

2

Het praktijkgericht programma

2.2 Korte omschrijving licentievrije programma's

Programma	Omschrijving
Dienstverlening en Producten (DenP)	Het praktijkgericht programma DenP is een breed oriënterend mens- en wereldgericht programma, waarin innovaties in de maatschappij en de rol die individuen en groepen hierin spelen, voorop staan. In dit programma richten de leerlingen zich op het verlenen van diensten, het maken van producten en het verbeteren van processen.
Economie en Ondernemen (EenO)	In het praktijkgericht programma EenO staat ondernemend handelen centraal. Kansen zien, kansen benutten en daarmee waarde creëren voor jezelf en anderen. Leerlingen tonen initiatief op het gebied van verbeteren en vernieuwen.
Informatietechnologie (IT)	In het praktijkgericht programma IT leren leerlingen informatietechnologie op professionele wijze te gebruiken, IT-producten te ontwerpen en om een bedrijf of instelling over IT te adviseren. Aandachtspunten daarbij zijn ook hoe je gebruikers van IT kunt helpen, IT kunt beveiligen en IT kunt beheren.
Technologie en Toepassing (TenT)	In het praktijkgericht programma TenT komen leerlingen in aanraking met levensechte vraagstukken uit de praktijk, die opgelost kunnen worden met technologie. Vraagstukken worden benaderd vanuit de perspectieven producten, handelingen en kennis. Leerlingen maken en gebruiken technologische producten. Ze gebruiken hierbij voldoende kennis en verrichten een breed scala aan handelingen: onderzoeken, ontwerpen, realiseren en evalueren.
Techniek en Innovatief Vakmanschap (TIV)	Het praktijkgericht programma TIV is een breed techniek programma dat leerlingen enthousiasmeert en voorbereidt op de doorstroom naar verschillende technische mbo-opleidingen en het havo. Het programma TIV sluit aan bij innovatieve ontwikkelingen binnen de technische sectoren, maar is daarnaast ook sterk gericht op het vakmanschap, waarbij vakkennis en vaardigheden voor het daadwerkelijk maken van producten, het installeren en/of onderhouden van systemen en het verlenen van diensten een grote rol spelen.
Zorg en Welzijn (ZW)	Binnen het praktijkgericht programma ZenW staat het werken met- en voor mensen centraal. Belangrijke onderwerpen binnen het praktijkgericht programma ZenW zijn preventie en positieve gezondheid. Het programma biedt leerlingen een breed toekomstperspectief voor beroepen binnen de zorg, het onderwijs, dienstverlening, leefstijlondersteuning, sport en bewegen.

Het praktijkgericht programma

2.3 Eisen

Het gekozen praktijkgerichte vak moet voldoen aan door de **SLO omschreven eindtermen**. Een examenprogramma bestaat uit drie domeinen, deel A en B zijn voor elk programma gelijk. Domein C omvat de eindtermen gericht op het gerelateerde vak.

De drie domeinen zijn:

- A Praktijkgerichte opdrachten
- B Programmaoverstijgende vaardigheden
- C Programmaspecifieke vaardigheden

Op de website van SLO vind je de handreiking van de verschillende praktijkgerichte programma's. Alle conceptexamenprogramma's zie je op: Examenprogramma's - SLO.

↙
Examen-
programma
pgp

2.4 Ontwikkelen van het pgp bij Curio

Bij het ontwerpen van het praktijkgericht programma houden we rekening met landelijke ontwikkelingen en de instellingsambities van Curio. Curio is de beroepsopleider van de regio. Vanuit deze visie heeft de organisatie in 2023 een nieuw instellingsplan gelanceerd. Hierin worden de thema's beschreven waar Curio de komende jaren oog voor wil hebben.

Onderstaande thema's zijn van betekenis voor het praktijkgericht programma.

1. Leerlingen kiezen bij Curio op basis van actueel en aantrekkelijk onderwijsaanbod hun eigen route van leren of professioneel en persoonlijk ontwikkelen.
2. Curio werkt en leert samen met bedrijven, maatschappelijke organisaties, andere onderwijsinstellingen en overheden.
3. Iedere leerling voelt zich bij Curio welkom, thuis, uitgedaagd, veilig en krijgt gelijke kansen.
4. Curio draagt zichtbaar bij aan duurzaamheid, burgerschap en de basisvaardigheden.
5. Leerlingen ontwikkelen een leven lang (bij Curio).

Daarnaast hebben de directeuren, onderwijsmanagers en docenten de volgende zes pijlers opgesteld voor praktijkgerichte programma's binnen de acht Curio vmbo-scholen:

Het Curio praktijkgericht programma:

- Heeft elementen van LOB
- Heeft een echte opdrachtgever
- Sluit aan bij de belevingswereld van leerlingen
- Heeft een uitdagende opdracht op ieder niveau
- Is duurzaam opgezet
- Stimuleert projectmatig werken

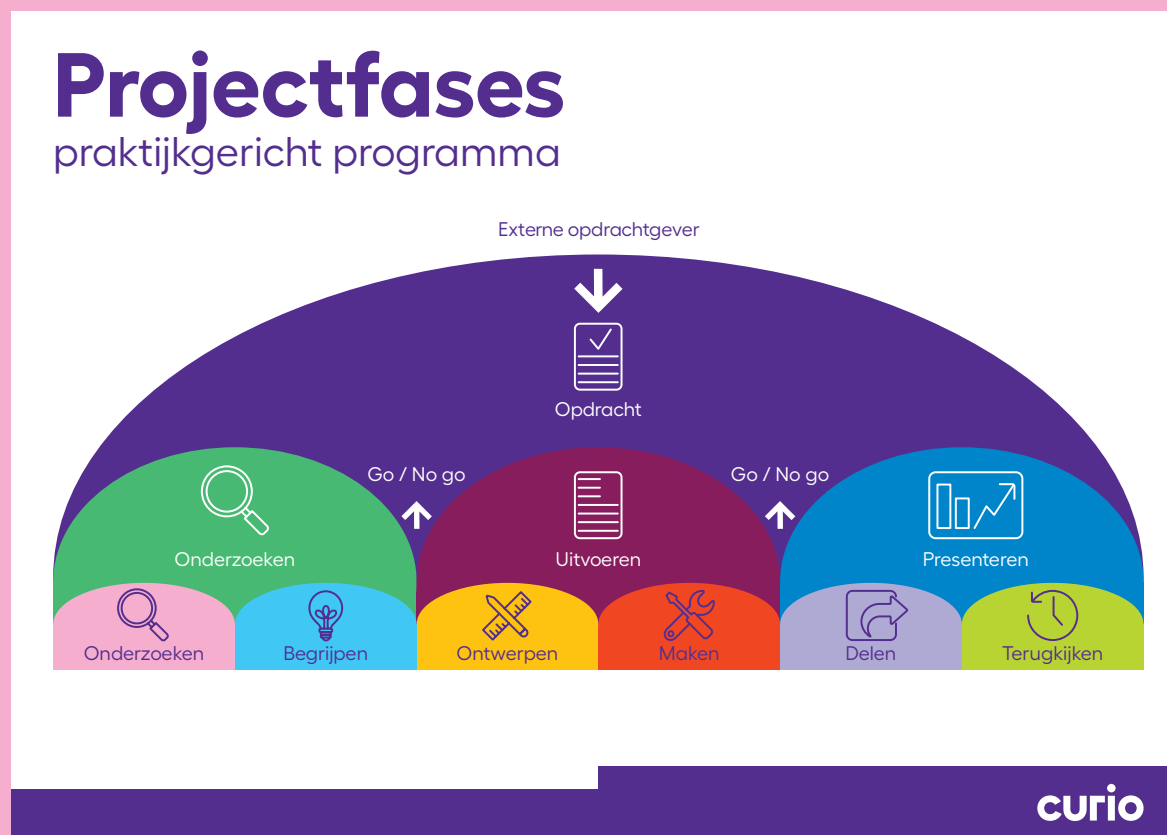
3

Projectfases van het pgp in een lesontwerp

Het pgp-lesprogramma bij Curio is gebaseerd op verschillende projectfases. Je ziet deze in het bogenplan (figuur 1).

- De grote boog staat voor de looptijd van één opdracht.
- De drie subbogen staan voor de fasen:
 - onderzoeken
 - uitvoeren
 - presenteren
- De drie subbogen zijn weer onderverdeeld in zes bogen waar de leerling de genoemde ontwikkeling laat zien.
- Tussendoor zijn er telkens go/no go momenten. Voor de coach/docent is dit het moment om de groepjes leerlingen feedback te geven en te bevestigen of ze door kunnen naar de volgende fase.

De projectfases stimuleren leerlingen op de verschillende niveaus van de taxonomie van Bloom (Bloom et. al., 1956). Uiteindelijk wordt het eindproduct ingeleverd c.q. gepresenteerd om te kunnen beoordelen. Hierbij moeten de eindtermen van het SLO van het juiste domein afgevinkt worden (zie hst 1.3). De projectfases en theorie zijn gekoppeld aan het format pgp-lesontwerp, deze vind je in de toolkit pgp in Microsoft Teams en op de website van leerlabs.

Figuur 1: projectfases praktijkgericht programma bij Curio

Onderwijskundige bouwstenen

Bij het opstellen van een praktijkgericht programma werken we met de volgende bouwstenen:

4.1 Leerlingbeloftes

Leerlingen leren door te doen waarbij een praktijkervaring en de reflectie daarop centraal staan.

Tijdens de pgp-lessen:

- werken leerlingen aan concrete producten of diensten;
- werken leerlingen gericht aan de ontwikkeling van vakspecifieke kennis en vaardigheden naast het verwerven van algemene competenties die van belang zijn voor een succesvolle start in het vervolgonderwijs;
- worden leerlingen gestimuleerd om zelf initiatief te nemen en keuzes te leren maken. Bij het uitvoeren van een opdracht kunnen leerlingen een eigen aanpak kiezen;
- oriënteren leerlingen zich op hun vervolgopleiding;
- werken leerlingen vanuit de basisvaardigheden taal, rekenen/wiskunde, digitale vaardigheden en burgerschap.

4.2 Opdrachten ontwikkelen

Een opdracht kan volledig vanuit een externe opdrachtgever komen. Maar je kunt er als school ook voor kiezen om een volledige opdracht zelf te maken en een extern

bedrijf alleen te vragen om medewerking. Vooral in het begin is dit misschien fijn, omdat het zoeken naar een duurzaam contact waar de leerlingen fysiek heen kunnen gaan lastig is. Er is per school minimaal één persoon die de contacten met bedrijven en opdrachtgevers zoekt en onderhoudt. Dit is of gaat in samenwerking met de persoon op school die het project STO (sterk techniek onderwijs) draait.

4.3 Leeractiviteiten

Het praktijkgericht programma bevat een goede balans tussen aanbod- en vraaggerichte activiteiten. De leerlingen krijgen een realistische opdracht van externe opdrachtgevers, maar kunnen hierin per groepje een eigen richting aanbrenge. Afwisseling kan ook gecreëerd worden door verschillende werkvormen in te voeren. Er wordt bewust geprobeerd om zowel positieve als negatieve emoties op te wekken bij leerlingen ten behoeve van het leerproces. Zo leren ze het beste wat ze wél goed kunnen en leuk vinden, maar ook wat ze minder leuk of nog moeilijk vinden. Belangrijk is dat er in het programma ruimte is voor het zelfontdekkend leren (Bruner, 1961).

Recenter onderzoek laat zien dat 'guidance' bij zelfontdekkend leren van belang is. Zelfontdekkend leren gebeurt onder begeleiding, waarbij de lestaak wordt opgedeeld in kleinere stukken. Leerlingen hebben inzicht in wat ze aan het leren zijn en hebben behoefte aan herhaling en uitleg over hoe iets gedaan moet worden in de les (Lazonder & Harmsen, 2016). Kortom: de begeleiding van de docent is ook bij zelfontdekkend leren cruciaal.

4

Onderwijskundige bouwstenen

4.4 Groepsvorming

Leerlingen kiezen (bij meerdere mogelijkheden) één programma. De aanbevolen groepsgrootte bevat minimaal drie, maximaal vijf leerlingen. Er kunnen dus meerdere groepjes aan dezelfde opdracht werken voor dezelfde opdrachtgever.

Bij de groepsindeling wordt altijd gekeken naar wederzijdse afhankelijkheid (Onderwijskennis, 2022). Dat betekent dat groepsleden begrijpen en ervaren dat ze, om succesvol te zijn, afhankelijk zijn van elkaars inzet en bijdrage. De effectiviteit van samenwerkend leren komt veelal door de interactie tussen leerlingen tijdens het samenwerkend leren.

Tijdens het samenwerken worden leerlingen uitgedaagd om:

- hun gedachten onder woorden te brengen;
- medeleerlingen feedback te geven;
- oplossingen te bedenken;
- argumenten uit te wisselen.

Samenwerkend leren betekent ook dat leerlingen niet kunnen meeliften qua beoordeling, omdat tijdens de beoordeling gekeken wordt naar de individuele- en groepsbeoordeling.

4.5 Leerproces

Leerlingen werken aan de leeruitkomsten die binnen een werkveld passen bij het gekozen programma. De levensechte opdrachten zijn met een open einde opgezet waardoor leerlingen zelf keuzes kunnen maken voor de oplossing van het eindproduct. Eigen keuzes kunnen maken, je verbonden en competent voelen, zijn drie cruciale elementen. Deze drie 'ingrediënten' voor een lesontwerp, bevorderen de intrinsieke motivatie (Decie & Ryan, 1985, zie bijlage 1). Naast de docent als coach speelt dus ook de externe opdrachtgever een belangrijke rol in het leerproces tijdens de opdracht.

4.6 Docentenrollen

De docent vervult meerdere rollen tijdens een project van het PGP (Slooter, 2018). Er wordt allereerst gewerkt aan de basisvaardigheden (rol van didacticus). Denk ook aan een vakinhoudelijk expert die lessen en instructie geeft. En ook de coachrol waarbij je een leerling helpt bij het herkennen en ontwikkelen van zijn persoonlijke identiteit en professionele loopbaan. De docent draagt ook zorg voor de formatieve en summatieve beoordelingen (rol van afsluiter).

Er zijn verschillende mogelijkheden om (gratis) scholing te volgen via:

[Bijscholingvmbo.nl](https://bijscholingvmbo.nl) | Aanbod voor de nieuwe profielen Dit kan een algemene bijscholing zijn, bijscholing gericht op één specifiek programma of hoe je jouw docentenrol meer coachend kan aanpakken.

Onderwijskundige bouwstenen

4.7 Bronnen materialen

De docent biedt de leerling een doordacht curriculum bestaande uit materialen en bronnen die tijdens het proces opgevraagd kunnen worden. Deze database kan aangevuld worden met content van materialen vanuit de lesmethoden en mbo's. De materialen worden via het Microsoft Teams kanaal 'toolkit ppg' en in de samenwerkruimte van de vmbo scholen in LessonUp gedeeld met andere docenten en scholen.

4.8 Leeromgeving

De leerlingen voelen zich eigenaar van de fysieke ruimte en kunnen deze indelen naargelang de eigen behoefte die op dat moment van het proces nodig is. In de school zijn materialen en benodigdheden om hun project vorm te kunnen geven. Verder kunnen er toevallige ontmoetingen ontstaan, omdat er ook andere leerlingen en/of coaches rondlopen. Daarnaast kunnen de leerlingen externe leeromgevingen gebruiken, zoals die van de opdrachtgever en/of het mbo.

4.9 Digitale didactiek

De online didactiek is afgestemd op korte interactieve sessies waarbij rekening wordt gehouden met de online spanningsboog van de leerlingen. De offline-activiteiten hebben een ander doel en karakter dan de online activiteiten. Kennisoverdracht kan bijvoorbeeld ook plaatsvinden via een instructievideo. Curio heeft een account op LessonUp waar je gebruik van kunt maken. Maak gebruik van de **toolkit blended ontwerp**, **LessonUp account**, **eigen instructievideo's** via de tools en faciliteiten die vanuit Curio leren en leerlandschap voor je klaar staan: **Home - Curio Hub**

➔
Aan de slag
met blended leren
bij Curio

4

Onderwijskundige bouwstenen

4.10 Digitale leeromgeving

De leeromgeving is de plek waar alle bestanden te vinden zijn en leerlingen zelfstandig leeractiviteiten kunnen ondernemen. Daarnaast kunnen zij zelf content uploaden en zijn dialogen met andere leerlingen, docenten en bedrijven mogelijk. Denk hierbij ook aan het maken en onderhouden van een portfolio binnen het programma AMN. AMN wordt Curio-breed gebruikt. Ontwikkelingen met betrekking tot een skillspaspoort zullen door het leerlab gevolgd worden.

4.11 Toetsing en PTA

Bij het pgp werken we met levensechte/realistische opdrachten. We gebruiken tijdens het gehele programma formatieve beoordelingen. Dit kan bijvoorbeeld via werkkaarten, rubrics o.i.d. Deze middelen vormen bewijsmaterialen voor een portfolio. Het pgp wordt afgesloten met een schoolexamen. Dat cijfer telt mee in de slaag-/zakregeling. Met het portfolio kunnen de leerlingen (op het mbo) aantonen welke vaardigheden zij al hebben opgebouwd. Alle eindtermen moeten behandeld c.q. afgetoetst worden zoals beschreven in het PTA. Het leerlab heeft een opzet gemaakt voor een PTA, deze kunnen scholen aanpassen naar behoefte. Het voorbeeld is te vinden in onze Microsoft Teams omgeving, zie qr-code in het voorwoord van deze gids.

4.12 Leeruitkomsten

We gebruiken leeruitkomsten die het minimale niveau bevatten dat alle leerlingen moeten aantonen volgens de eindtermen pgp van het SLO. Daarnaast is er ruimte voor het stellen van persoonlijke leeruitkomsten (LOB) waardoor de leerling zijn unieke vaardigheden/expertises kan doorontwikkelen.

Ontwerp je eigen praktijkgericht programma

5

En dan nu... aan de slag!

Ga naar de Microsoft Teams omgeving en doorloop de toolkit pgp stap voor stap:

Kortom: aan de slag in de Microsoft Teams omgeving of via de website.

Ontwerp pgp lessen via Microsoft Teams

Ontwerp pgp-lesse via de website

6

Bronvermelding

Biesta, G.J.J. (2015). *Het prachtige risico van onderwijs*. Uitgeverij Phronese.

Bruner, S. (1961). *The Art of Discovery*. *Harvard Educational Review* 31: 21–32

Bloom, B. S., Engelhart, M. D., Furst, E. J., Hill, W. H., & Krathwohl, D. R. (1956). *Taxonomy of educational objectives: The classification of educational goals. Handbook I: Cognitive domain*. New York: David McKay Company.

Deci, E.L. & Ryan, R.M. (2002). *Overview of Self-Determination Theory: An Organismic Dialectical Perspective*. *Handbook of Self-Determination Research*.

Lazonder, A. W., & Harmsen, R. (2016). *Meta-analysis of inquiry-based learning: Effects of guidance*. *Review of Educational Research*, 86(3), 681-718. <https://doi.org/10.3102/0034654315627366>

NRO. (2024). Rapportage monitor- en evaluatieonderzoek pilot praktijkgericht programma en nieuwe leerweg vmbo September 2022. Geraadpleegd in december 2023 van: <https://www.nro.nl/sites/nro/files/media-files/Tussenrapport%20monitor-%20en%20evaluatieonderzoek%20pilot%20praktijkgericht%20programma%20en%20nieuwe%20leerweg%20vmbo.pdf>.

NRO. (2024). Rapportage Pilots praktijkgericht programma vmbo Rapport 2023 Oktober 2023. Geraadpleegd in december 2023 van: https://www.nro.nl/sites/nro/files/media-files/tussenrapport_-_monitor_-_evaluatieonderzoek_pilots_praktijkgericht_programma_0.pdf

Onderwijskennis.nl (2022, 15 maart). Samenwerkend leren. www.onderwijskennis.nl
Geraadpleegd op 28 mei 2024, van **Samenwerkend leren | Onderwijskennis**
Onderwijskennis.nl

Praktijkgerichteprogrammas.nl. (2024). *Aanbod*. Geraadpleegd in november 2023 van **Aanbod - Praktijkgerichte programma's (Praktijkgerichteprogrammas.nl)**

SLO. (2024). Praktijkgerichte programma's gl en tl.
Geraadpleegd 29 mei 2024 van: **Praktijkgerichte programma's gl en tl - SLO**

Slooter, M. (2018). De zes rollen van de leraar. *Handboek voor effectief lesgeven*. Pica.

Wiersma, D. (2023, 11 mei). Kamerbrief praktijkgerichte programma's. [pdf \(overheid.nl\)](https://overheid.nl)

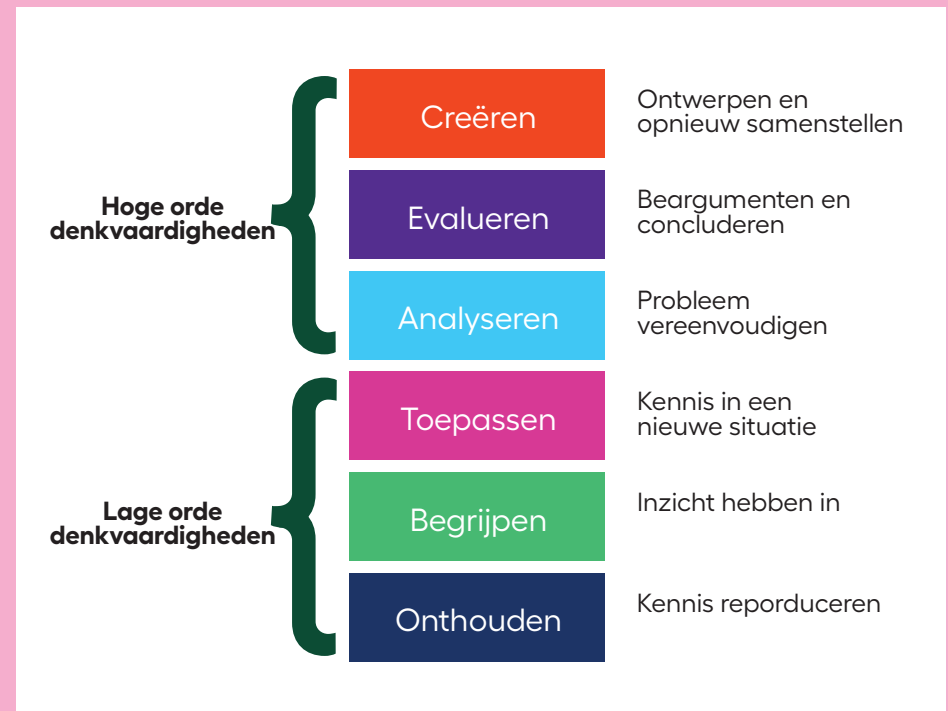
Onderwijskundige bouwstenen pgp-ontwerp

Om tot een goed werkend project te komen, staat de toolkit pgp klaar waarin o.a. een format lessenreeks klaarstaat. Het is belangrijk om de taxonomie van Bloom (1956), zelfdeterminatietheorie (1985) en biestabalans (2015) in het achterhoofd te houden tijdens het ontwerpen. In onderstaand schrijven vind je de theorie beknopt terug.

Taxonomie van Bloom (1985)

Een leerling die meedoet aan het pgp gaat zich ontwikkelen en groei laten zien. Om deze groei duidelijk in beeld te brengen maken we gebruik van de taxonomie van Bloom (1956) die verschillende denkvaardigheden onderscheidt: onthouden, begrijpen, toepassen, analyseren, evalueren en creëren.

Leerlingen ontwikkelen zich aan de hand van verschillende opdrachten die gericht zijn op de verschillende eindtermen die beschreven staan per domein A, B en C (SLO, 2024). De groei die de leerlingen hierin meemaken leggen ze vast aan de hand van een portfolio. De theorie van taxonomie van Bloom gebruik je bij het opbouwen van je projectfasen waarin de leerlingen beginnen met het onderzoeken en begrijpen en laten maken en delen in de eindfase. De denkvaardigheden hoeven in het ontwerp niet volgordeijk terug te komen.

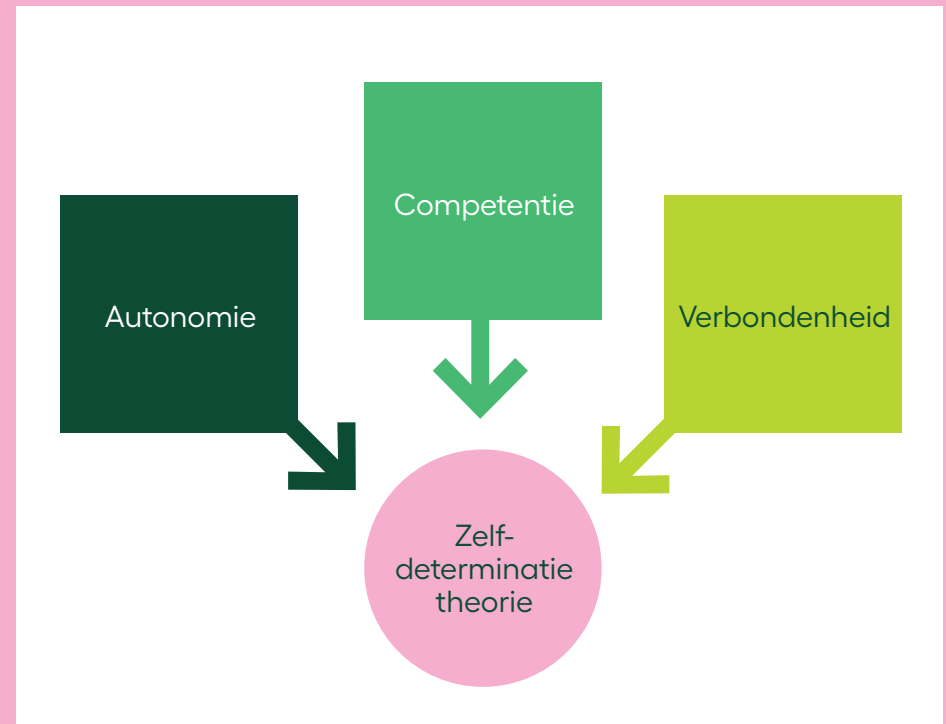

Figuur 2: Taxonomie van Bloom. Geraadpleegd: Zwijsen, (2023)

Onderwijskundige bouwstenen pgp-ontwerp

Zelfdeterminatie theorie van Decie & Ryan.

Om tot leren te komen is o.a. een gevoel van eigenaarschap nodig bij de leerling. Dit is beschreven in de zelfdeterminatie theorie van Decie & Ryan (1985). Deze toont aan dat verbondenheid, autonomie en competentie de intrinsieke motivatie zal verhogen. Doordat de leerlingen eigen keuzes kunnen maken binnen opdrachten van het praktijkgericht programma, kunnen samenwerken en via kleine stapjes tot de grote opdracht komen, zal de intrinsieke motivatie van de leerling aangesproken worden.

Figuur 3: Zelfdeterminatietheorie. Deci & Ryan (1985)

Onderwijskundige bouwstenen pgp-ontwerp

Biestabalans

De Biestabalans bestaat uit drie domeinen: kwalificatie, socialisatie en subjectivering (persoonsvorming) (Biesta, 2015). Hieronder leggen we uit wat dit betekent voor onze visie voor het pgp en jouw lesontwerp.

Kwalificatie

Onder kwalificatie verstaan we kennis, vaardigheden en competenties. Deze drie onderdelen moet een leerling eigen maken om een project uit te kunnen voeren bij een pgp project. Deze kwalificaties kunnen leerlingen vervolgens toepassen in hun keuze naar een toekomstige beroepsopleiding in het mbo.

Tijdens een praktijkgericht programma ontwikkelt een leerling vaardigheden, doet een leerling ervaringen op, verwerft informatie en creëert een attitude.

Socialisatie

Socialisatie heeft te maken met samenwerken, burgerschap, omgangsvormen en verbinden met de omgeving. Leerlingen worden tijdens het werken aan de projecten van het pgp uitgedaagd om hedendaagse problemen gezamenlijk op te lossen. Hiervoor zullen ze moeten samenwerken.

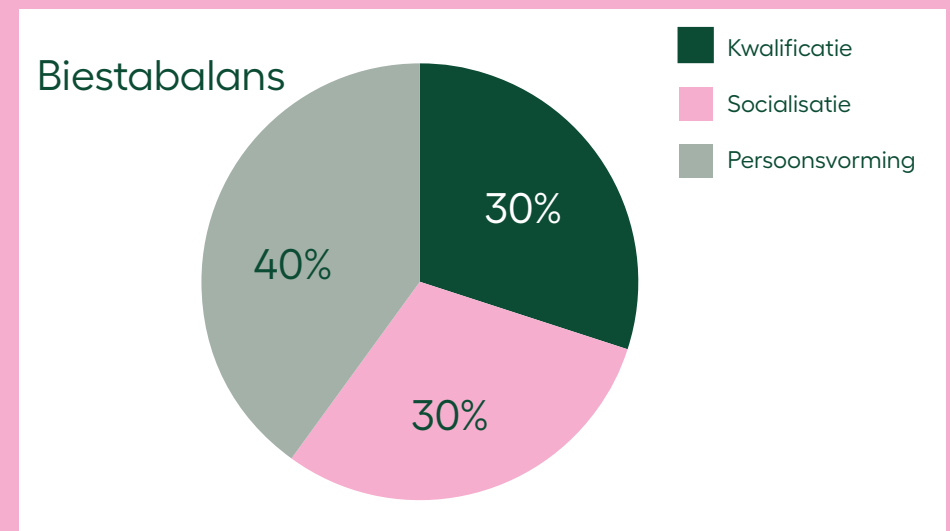
Persoonsvorming

Het domein persoonlijke identiteit vormt zich door de vragen: “wie ben ik, wat kan ik en wie wil ik zijn?” De leerlingen geven antwoord op deze vragen tijdens het werken aan de verschillende projecten van het pgp. Hierdoor zullen ze zich verder ontwikkelen binnen hun loopbaanoriëntatie. In de Biestabalans (figuur 4) zie je dat de persoonsvorming in het ontwerp van een project voor het pgp extra nadruk krijgt.

We bekennen kleur!

De drie domeinen die we hiervoor hebben besproken, kun je verdelen in een ideale verhouding tot het pgp. Hierbij is gekeken naar de visie van Curio, de verschillende vmbo-scholen én de visie van het pgp volgens het ministerie. Wanneer we de visie van onze organisatie als doorslaggevende factor willen gebruiken, komt de verhouding er uit te zien zoals in figuur 4. Onderstaande balans geeft richting aan het ontwerpen van de projecten voor het pgp programma.

Aan de slag!

Figuur 4: Biestabalans, een richting (opgesteld door docenten in het leerlab) voor het ontwerpen van het pgp voor Curio.

curio

Handboek voor docenten

die het praktijkgericht programma gaan uitvoeren op school

2024